

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.

สำหรับทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาเป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง แนวคิดและทฤษฎีการเปิดรับสื่อ แนวคิดและทฤษฎีด้านกระบวนการสื่อสารและปัจจัยทางการสื่อสาร แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการสำรวจ (Survey Research) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งสัดส่วน (Proportional Sampling) จากนั้นเก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 กลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ – 10 มีนาคม พ.ศ.2553

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนแรก คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถิติที่ใช้ในส่วนที่สอง คือ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ใช้สถิติ Independent t-test, การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

Analysis of variance (ANOVA), การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson's Correlation เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในสมมติฐานต่าง ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาระดับการศึกษามหาวิทยาลัย / ปวส. มีระดับการปฏิบัติงาน ระดับ 7 มากที่สุด รองลงมาระดับการปฏิบัติงาน ระดับ 6 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ. 20 ปี ขึ้นไป มากที่สุด รองลงมา มีระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ. 15 – 20 ปี และมีลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานรองผู้ว่าการพัฒนามากที่สุด รองลงมา มีลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานรองผู้ว่าการผลิตไฟฟ้า ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับสื่อจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ โดยรวมเท่ากับ 3.11

เมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อ พบว่า สื่อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารมากที่สุด ได้แก่ อีเมลจาก สร.กฟผ. (E-Mail) (ค่าเฉลี่ย 3.58) รองลงมาคือ ประธาน สร.กฟผ. (นายศิริชัย ไม้งาม) (ค่าเฉลี่ย 3.35) ใบปลิวจาก สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 3.34) เว็บไซต์ของ สร.กฟผ. (www.lu.egat.co.th) (ค่าเฉลี่ย 3.09) การปราศรัยของ สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 2.97) กรรมการหรือผู้แทนของ สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 2.81) และเลขาธิการ สร.กฟผ. (นายสมยศ เจียวัก) (ค่าเฉลี่ย 2.62) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน รัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนผู้ตอบคำถามถูกในเรื่องความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. โดยรวมร้อยละ 52.21

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า คำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุดคือ สร.กฟผ. ควรมีบทบาทในการบริหารงาน ควบคุม ตรวจสอบ และปกป้องผลประโยชน์ขององค์กร (ร้อยละ 83.50) รองลงมาคือ สร.กฟผ. ควรมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ นอกเหนือจากเรื่องของตนเองและสมาชิกด้วย (ร้อยละ 74) สร.กฟผ. เป็นองค์กรที่มีลักษณะการดำเนินงานแบบประชาธิปไตยและเป็นองค์กรที่มีพลังกดดัน (Pressure Group) (ร้อยละ 66) สร.กฟผ. ควรมีบทบาทเคลื่อนไหวเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนด้วย (ร้อยละ 63.25) สร.กฟผ. ไม่สามารถรวมตัวสมาชิกเพื่อต่อรองกับฝ่ายรัฐบาลได้ ในกรณีที่เห็นว่าดำเนินการไม่ถูกต้อง (ร้อยละ 56.50) สร.กฟผ. สามารถเป็นผู้นำเคลื่อนไหวในทางการเมืองได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย (ร้อยละ 53.75) สร.กฟผ. มีบทบาทในการพัฒนาชีวิตหรือปกป้องสิทธิประโยชน์ของสมาชิกเท่านั้น (ร้อยละ 52.50) สร.กฟผ. ถือเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองของลูกจ้าง (ร้อยละ 47) สร.กฟผ. สามารถรวมตัวสมาชิกเพื่อต่อรองกับนายจ้างหรือฝ่ายบริหารภายในองค์กรได้เท่านั้น (ร้อยละ 42.50) สร.กฟผ. ไม่สามารถโน้มน้าวให้รัฐบาลออกคำสั่ง หรือกฎหมายสนับสนุนการกระทำของตนได้ เช่น การแก้ไขพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ (ร้อยละ 42.25) สร.กฟผ. ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองหรือพรรคการเมืองได้ (ร้อยละ 24.50) และในทางการเมือง สร.กฟผ. สามารถช่วยพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ หาลือเสียง สนับสนุน และระดมทุนได้ เป็นต้น (ร้อยละ 20.75) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามจำนวนข้อที่ตอบถูก พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกทุกข้อ มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 และมีผู้ที่ตอบผิดหรือตอบไม่ทราบทุกข้อ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามถูก จำนวน 6 ข้อ และ 8 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 13.75 เท่ากัน รองลงมา ตอบคำถามถูก จำนวน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตอบคำถามถูก จำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตอบคำถามถูก จำนวน 9 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 9.75 ตอบคำถามถูก จำนวน 4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 9.00 ตอบคำถามถูก จำนวน 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 7.00 ตอบคำถามถูก จำนวน 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 5.25 ตอบคำถามผิดหรือตอบไม่ทราบทุกข้อ คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตอบคำถามถูกทุกข้อ 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 3.75 ตอบคำถามถูก จำนวน 1 ข้อ

คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตอบคำถามถูก จำนวน 11 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 3.25 และตอบคำถามถูก จำนวน 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

และเมื่อจำแนกตามระดับของความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของ สหภาพแรงงาน กฟผ. พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในระดับน้อย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และมีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของ สหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในระดับมาก จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยรวมเท่ากับ 3.65

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุดคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างสงสัยในเรื่องทางการเมือง มักจะอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือจากสื่ออื่น ๆ ประกอบ (ค่าเฉลี่ย 4.19) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หนึ่งที่แสวงหาข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือจากสื่ออื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.03) กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีประโยชน์กับกลุ่มตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ย 3.99) กลุ่มตัวอย่างต้องการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เพราะมีความสนใจทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.82) กลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับความสะดวกในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.80) ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับ สร.กฟผ. กลุ่มตัวอย่างได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเข้าร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.75) กลุ่มตัวอย่างติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองของ สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 3.41) ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ ต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ย 2.98) และกลุ่มตัวอย่างสอบถามข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างสงสัยจาก สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 2.87) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. โดยรวมเท่ากับ 2.47

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างไปเลือกตั้งทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.52) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเมืองกับเพื่อนพนักงาน (ค่าเฉลี่ย 3.38) กลุ่มตัวอย่างบริจาคเงิน หรือสิ่งของช่วยเหลือให้กับ สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 2.86) กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมฟังการหาเสียง หรือชุมนุมทางการเมือง เช่น ฟังการปราศรัย ชุมนุม คัดค้าน เดินขบวน ประท้วง ร่วมกับสร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 2.82) กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ชุมนุม ประท้วง ฟังการปราศรัยร่วมกับ สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 2.57) กลุ่มตัวอย่างสวมใส่ ติดเครื่องหมาย หรือสติ๊กเกอร์ที่มีข้อความหรือสัญลักษณ์ทางการเมืองบนเสื้อผ้า รถยนต์ เครื่องประดับ หรือที่อื่น ๆ เช่น ใส่เสื้อสีเหลือง เคยใช้อุปกรณ์มือตบ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.29) กลุ่มตัวอย่างโน้มน้าวหรือชักจูงผู้อื่นไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ร่วมลาหรือหยุดงานเพื่อชุมนุม เดินประท้วง ร่วมกับ สร.กฟผ. เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.14) กลุ่มตัวอย่างระดมทุนช่วย สร.กฟผ. เพื่อสนับสนุนการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 2.09) กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองไปยังสื่อต่าง ๆ เช่น การโทรศัพท์ ส่งข้อความสั้น (SMS) หรือเขียนจดหมาย ไปยังโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.00) กลุ่มตัวอย่างช่วย สร.กฟผ. ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแจกใบปลิว การเชิญชวนเพื่อนร่วมงานเข้าร่วมชุมนุมกับ สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 1.91) กลุ่มตัวอย่างติดต่อกับสมาชิกหรือตัวแทน สร.กฟผ. ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย 1.84) และกลุ่มตัวอย่างลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือมีตำแหน่งทางการเมืองใน สร.กฟผ. (ค่าเฉลี่ย 1.22) ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน โดยจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1

แสดงผลรูปการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์
กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ.

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1.1 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีเพศต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1.2 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1.3 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีระดับการปฏิบัติงาน ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1.4 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีระยะเวลา การปฏิบัติงานในกฟผ.ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมือง กับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1.5 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีลักษณะ การปฏิบัติงานหรือสายงานต่างกัน จะมีส่วนร่วมทาง การเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพ
แรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.
โดยจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2

แสดงผลสรุปการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาท
ทางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
กับสหภาพแรงงาน กฟผ.

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาททางการเมือง ของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.	ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์
กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. โดยจากการศึกษาสามารถสรุป
ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.3

แสดงผลสรุปการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
ทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิก สหภาพแรงงาน กฟผ.	ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์
กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. โดยจากการศึกษาสามารถสรุป
ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.4

แสดงผลสรุปการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ.

กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิก สหภาพแรงงาน กฟผ.	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนระดับการศึกษาอนุปริญญา / ปวส. ปริญญาโทขึ้นไป และมัธยมศึกษา มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีสัดส่วนน้อยที่สุด สำหรับระดับการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับ 7 มากที่สุด รองลงมาระดับ 6 และระดับ 3 ระดับ 4 ระดับ 5 มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นระดับ 2 มีสัดส่วนน้อยที่สุด สำหรับระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ.ของกลุ่มตัวอย่าง มีระยะเวลา 20 ปี ขึ้นไป มากที่สุด รองลงมามีระยะเวลา 15 – 20 ปี และระยะเวลา 6 – 10 ปี ระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี ระยะเวลา 11 – 16 ปี มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในสายงานรองผู้ว่าการพัฒนาและสายงานรองผู้ว่าการผลิตไฟฟ้ามากที่สุด รองลงมาสายงานรองผู้ว่าการบริหาร และสายงานอื่น ๆ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยสื่อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ สื่อเฉพาะกิจที่เป็นอีเมลจาก สร.กฟผ. (E-Mail) รองลงมาคือ สื่อบุคคล ได้แก่ ประธาน สร.กฟผ. (นายศิริชัย ไ้ม่างาม) อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนสื่อเฉพาะกิจอีก 3 ประเภท ได้แก่ โบปปลิวจาก สร.กฟผ. เว็บไซต์ของ สร.กฟผ. (www.lu.egat.co.th) และการปราศรัยของ สร.กฟผ. นั้น อยู่ในเกณฑ์ปานกลางที่ใกล้เคียงกัน สำหรับสื่อบุคคลอีก 2 ประเภท ได้แก่ กรรมการหรือผู้แทนของ สร.กฟผ. และเลขาธิการ สร.กฟผ. (นายสมยศ เจียวก๊ก) อยู่ในเกณฑ์ปานกลางเช่นเดียวกันตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสื่อที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ นั้น เป็นสื่อที่มีความสอดคล้องตามธรรมชาติของคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างและสอดคล้องกับลักษณะการทำงานอีกด้วย เนื่องจาก พนักงาน กฟผ. ที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ กฟผ. สำนักงานใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี นั้น เป็นพนักงานที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีการติดต่อสื่อสารและได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางอีเมล (E-mail) เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจที่เป็นอีเมลจาก สร.กฟผ. อยู่ในเกณฑ์มาก

ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

โดยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ สร.กฟผ. ควรมีบทบาทในการบริหารงาน ควบคุม ตรวจสอบ และปกป้องผลประโยชน์ขององค์กร มากที่สุด ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งสหภาพแรงงานในสถานประกอบการ (Company Unions or House Unions or Enterprise Union) ที่สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจตรงกัน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นนี้มากที่สุด

สำหรับประเด็นถัดมาในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ในเรื่อง สร.กฟผ. ควรมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและประเทศชาตินอกเหนือจากเรื่องของตนเองและสมาชิกด้วย สร.กฟผ. เป็นองค์การที่มีลักษณะการดำเนินงานแบบประชาธิปไตยและเป็นองค์กรที่มีพลังกดดัน (Pressure Group) สร.กฟผ. ควรมีบทบาทเคลื่อนไหวเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนด้วย สร.กฟผ. สามารถรวมตัวสมาชิกเพื่อต่อรองกับฝ่ายรัฐบาลได้ ในกรณีที่เห็นว่าดำเนินการไม่ถูกต้อง และสร.กฟผ. สามารถเป็นผู้นำเคลื่อนไหวในทางการเมืองได้โดยถูกต้องตามกฎหมายนั้น จะเห็นได้ว่า ในความรู้ ความเข้าใจในประเด็นเหล่านี้ เป็นบทบาทของสหภาพแรงงานในทางสังคมและในทางการเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระบุไว้ในบทความ สหภาพแรงงาน: คุณค่าและความหมายอีกด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. ในประเด็นข้างต้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

และในประเด็นเรื่อง สร.กฟผ. มีบทบาทในการพัฒนาชีวิตหรือปกป้องสิทธิประโยชน์ของสมาชิก สร.กฟผ. ถือเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองของลูกจ้าง สร.กฟผ. สามารถรวมตัวสมาชิกเพื่อต่อรองกับนายจ้างหรือฝ่ายบริหารภายในองค์กรได้ สร.กฟผ. สามารถโน้มน้าวให้รัฐบาลออกคำสั่ง หรือกฎหมายสนับสนุนการกระทำของตนได้ เช่น การแก้ไขพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ สร.กฟผ. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองหรือพรรคการเมืองได้ และในทางการเมือง สร.กฟผ. สามารถช่วยพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ หาเสียง สนับสนุน และระดมทุนได้ เป็นต้นนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. ในประเด็นเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาในแง่ผลรวมของระดับของความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. แล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง อยู่ในเกณฑ์มาก

โดยกลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในประเด็นที่ เมื่อกลุ่มตัวอย่างสงสัยในเรื่องทางการเมือง มักจะอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือจากสื่ออื่น ๆ

ประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่แสวงหาข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือจากสื่ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีประโยชน์กับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างต้องการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เพราะมีความสนใจทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับความสะดวกในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับ สร.กฟผ. กลุ่มตัวอย่างได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเข้าร่วม และกลุ่มตัวอย่างติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองของ สร.กฟผ. ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ กลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง อยู่ในเกณฑ์มาก

มีเพียง 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ ต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และประเด็นกลุ่มตัวอย่างสอบถามข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างสงสัยจาก สร.กฟผ. อยู่ในเกณฑ์ปานกลางเท่านั้น

จากผลการศึกษาข้างต้น จะพบว่า ลักษณะการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างนั้น เป็นลักษณะของผู้กระทำ คือ เมื่อมีความต้องการข้อมูล ข่าวสาร หรือสงสัยในประเด็นทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างจะตอบสนองด้วยการลงมือกระทำเพื่อแสวงหาให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข่าวสารนั้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในเกณฑ์น้อย

มีเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น ที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด นั่นก็คือ กลุ่มตัวอย่างไปเลือกตั้งทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการเลือกตั้งได้กำหนดไว้เป็นหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงทำให้เป็นประเด็นที่ทุกคนใส่ใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ อาจสะท้อนถึงการเลือกตั้งของสหภาพแรงงาน กฟผ. ในแง่ที่ว่า สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ก็ได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. โดยการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สหภาพแรงงาน กฟผ. อีกด้วยเช่นกัน

สำหรับประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องที่ กลุ่มตัวอย่างได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเมืองกับเพื่อนพนักงาน กลุ่มตัวอย่างบริจาคเงิน หรือสิ่งของ

ช่วยเหลือให้กับ สร.กฟผ. และกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมฟังการหาเสียง หรือชุมนุมทางการเมือง เช่น ฟังการปราศรัย ชุมนุม คัดค้าน เดินขบวน ประท้วง ร่วมกับ สร.กฟผ. นั้น เป็นประเด็นที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

นอกเหนือจากนั้นในประเด็นอื่น ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. อยู่ในเกณฑ์น้อย ทั้งในเรื่องของกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ชุมนุม ประท้วง ฟังการปราศรัยร่วมกับ สร.กฟผ. กลุ่มตัวอย่างสนใจ ติดตามข่าวสารหรือติดตามสื่อมวลชนที่มีความหรือสัญญาณทางการเมืองบนสื่อผ่าน วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องประดับ หรือที่อื่น ๆ เช่น ใส่เสื้อสีเหลือง เคยใช้อุปกรณ์มือตบ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างโน้มน้าวหรือชักจูงผู้อื่นไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ร่วมลาหรือหยุดงานเพื่อชุมนุม เดินประท้วง ร่วมกับ สร.กฟผ. เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างระดมทุนช่วย สร.กฟผ. เพื่อสนับสนุนการทำงาน กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองไปยังสื่อต่าง ๆ เช่น การโทรศัพท์ ส่งข้อความสั้น (SMS) หรือเขียนจดหมาย ไปยังโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างช่วย สร.กฟผ. ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแจกใบปลิว การเชิญชวนเพื่อนร่วมงานเข้าร่วมชุมนุมกับ สร.กฟผ. กลุ่มตัวอย่างติดต่อกับสมาชิกหรือตัวแทน สร.กฟผ. ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และในประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างลงสมัครรับเลือกตั้งหรือมีตำแหน่งทางการเมืองใน สร.กฟผ. นั้น ก็อยู่ในเกณฑ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. น้อยเช่นเดียวกัน

แนวคิดของ Milbrath and Goel (1977) ที่กล่าวถึงลำดับขั้น 14 ขั้น ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากล ดังนี้

1. การแสดงตนเป็นผู้สนใจทางการเมือง เช่น ร่วมพูดคุยเรื่องการเมือง
2. การไปเลือกตั้ง
3. การเป็นผู้เปิดประเด็น พูดคุยเรื่องเลือกตั้ง ให้ความรู้ผู้อื่น
4. การพยายามพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน
5. การร่วมประชาสัมพันธ์ เช่น การสวมเสื้อหรือติดสติ๊กเกอร์รณรงค์
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. การร่วมประชุมฟังการหาเสียง แนะนำตัวหรือการชุมนุมทางการเมือง
9. การช่วยรณรงค์หาเสียง
10. การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
11. การร่วมกิจกรรมของพรรค เช่น เข้าร่วมประชุม

12. การดำเนินกิจกรรมหาเงินเข้าพรรคการเมือง

13. การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง

14. การร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะและดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง

เมื่อพิจารณาจากลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาศึกษาเปรียบเทียบจะพบว่า

ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกและอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด คือ การไปเลือกตั้งทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาตินั้น เมื่อพิจารณาตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลำดับขั้นที่ 2

สำหรับประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเป็นลำดับถัดมาและอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเมืองกับเพื่อนพนักงาน เป็นลำดับขั้นที่ 1 การบริจาคเงินหรือสิ่งของช่วยเหลือให้กับ สร.กฟผ. เป็นลำดับขั้นที่ 7 และการเข้าร่วมฟังการหาเสียง หรือชุมนุมทางการเมือง เช่น ฟังการปราศรัย ชุมนุม คัดค้าน เดินขบวน ประท้วง ร่วมกับ สร.กฟผ. นั้น เป็นลำดับขั้นที่ 8

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีลำดับขั้นต้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับ สหภาพแรงงาน กฟผ. ซึ่งถือได้ว่าเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น ในประเด็นการเลือกตั้งนั้น ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 การบริจาคเงินหรือสิ่งของ ตามข้อกำหนดของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้กำหนดไว้ว่าสมาชิก จะต้องจ่ายเงินสมัครสมาชิก แรกเข้า 20 บาท และค่าบำรุงชำระเป็นรายเดือน ในอัตราการเก็บร้อยละ 0.10 บาท ของเงินเดือน ซึ่งถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะต้องมีการบริจาคเงินเป็นประจำอยู่แล้วทุกเดือน สำหรับการเข้าร่วมฟังการหาเสียง หรือชุมนุมทางการเมืองนั้น สามารถพบเห็นโดยทั่วไปในสถานที่ทำงาน เนื่องจากเมื่อมีประเด็นในทางการเมืองเกี่ยวกับ สร.กฟผ. ก็จะมีการเปิดการปราศรัยภายในสถานที่ทำงานเป็นประจำอยู่แล้ว จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน กฟผ. ยังเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับพื้นฐานทั่วไป

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเด็นอื่น ๆ นั้น ยังอยู่ในเกณฑ์น้อยและเป็นลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดข้างต้นในลำดับสูง จะพบว่าเป็นประเด็นที่มีลักษณะลงมือกระทำ เป็นการเข้าไปมีบทบาท หรือแสดงบทบาทเป็นผู้กระทำนั้น กลุ่มตัวอย่างยังมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับ สหภาพแรงงาน กฟผ. น้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ที่มีปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ตัวแปรทางด้านเพศที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nie and Verba (1975, อ้างถึงใน พงศกร รอดชมภู, 2540) ที่กล่าวถึงความแตกต่างทางเพศไว้ว่า เพศชายมักมีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง และ Schramm (1964) ก็พบเช่นเดียวกันว่า ปัจจัยด้านเพศ ก็มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเพศชาย จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง

ความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา / ปวช. อนุปริญญา / ปวส. และปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสุรพล ปธานวนิช (2543, น. 111-120) ที่กล่าวว่าระดับการศึกษาของสมาชิกสหภาพแรงงานมีความสัมพันธ์กับความตื่นตัวต่อกิจกรรมของสหภาพแรงงาน กล่าวคือ สหภาพแรงงานที่มีระดับการศึกษาไม่สูงจะมีความตื่นตัวต่อกิจกรรมของสหภาพแรงงานที่มีระดับการศึกษาสูง อีกทั้งยังมีบทบาทต่อความเข้มแข็งของสหภาพแรงงานมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงอีกด้วย โดยข้อกำหนดของ สหภาพแรงงาน กฟผ. ที่ได้กำหนดไว้ว่า สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. จะต้องเป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ หรือเป็นพนักงานที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งบังคับบัญชา จึงทำให้สมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ส่วนใหญ่เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ ซึ่งอาจจะมีการศึกษาไม่สูง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า อีกทั้งพนักงานระดับปฏิบัติการ จะมีความห่วงใยและใส่ใจกับสิทธิ สวัสดิการ ตลอดจนการครองชีพมากกว่าพนักงานระดับบริหาร หรือระดับที่สูงกว่า เนื่องจากพนักงานระดับปฏิบัติการมีอัตราเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนต่ำกว่าพนักงานระดับบริหาร จึงทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น โดยสาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ ตลอดจนรักษาสิทธิของตัวเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นอีกด้วย และนอกจากนั้น Schramm (1964) พบว่า

การศึกษา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อีกด้วย

ความแตกต่างทางด้านระดับการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับปฏิบัติงาน ระดับ 2 ระดับ 3 ระดับ 5 ระดับ 6 และระดับ 7 จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับปฏิบัติงาน ระดับ 4

และความแตกต่างทางด้านระยะเวลาการปฏิบัติงานในกฟผ. พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในกฟผ. แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ. 6 – 10 ปี 11 – 15 ปี 16 – 20 ปี และ 21 ปี ขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ. ต่ำกว่า 5 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในกฟผ. 16 – 20 ปี และ 21 ปี ขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในกฟผ. 6 – 10 ปี

สำหรับตัวแปรทางด้านระดับการปฏิบัติงานและตัวแปรทางด้านระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ. นั้น เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งยังไม่มีผู้ทำการศึกษาเอาไว้ จึงยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของบุคคลอื่น แต่ทั้งนี้หากพิจารณาแล้วจะพบว่าระดับการปฏิบัติงานยังเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการปฏิบัติงานใน กฟผ. อีกด้วย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการปฏิบัติงานไม่สูง และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อย มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นพนักงาน กฟผ. ที่เพิ่งเข้าทำงานไม่นาน จึงมีความผูกพันกับองค์กรตลอดจน สหภาพแรงงาน กฟผ. ไม่มากนัก อีกทั้งยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของ สหภาพแรงงาน กฟผ. จึงทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการปฏิบัติงานสูง และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานมาก มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นพนักงาน กฟผ. ที่เข้าทำงานมาเป็นระยะเวลานาน จึงมีความผูกพันกับองค์กรตลอดจน สหภาพแรงงาน กฟผ. มาก ทำให้มีความเคยชินเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานของ สร.กฟผ. จึงส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับ สหภาพแรงงาน กฟผ. มากขึ้นตามลำดับอีกด้วย

ความแตกต่างทางด้านลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานระบบส่ง จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานผู้ว่าการ สายงานรองผู้ว่าการบัญชีและการเงิน สายงานรองผู้ว่าการบริหาร สายงานรองผู้ว่าการกิจการสังคมและสิ่งแวดล้อม สายงานรองผู้ว่าการพัฒนา สายงานรองผู้ว่าการผลิตไฟฟ้า และสายงานรองผู้ว่าการเชื้อเพลิง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jensen (n.d., p. 97, อ้างถึงใน พงศกร รอดชมภู, 2540, น. 28) ที่กล่าวถึงลักษณะการประกอบอาชีพไว้ว่า พวกประกอบวิชาชีพมีแนวโน้มที่จะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นักธุรกิจ เสมียน ช่างฝีมือ และกรรมกรตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการปฏิบัติงานหรือสายงานระบบส่ง ส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่ประกอบวิชาชีพช่างและวิศวกร ซึ่งเป็นวิชาชีพเฉพาะทางด้านเทคนิค จึงทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการปฏิบัติงานอื่น ๆ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. นั้น พบว่าปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. มาก จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของดุซงกี เรืองศิริ (2549) ที่ได้สรุปผลจากการวิจัยจากหลายแห่งพบว่า ความรู้ทางการเมืองของประชาชนมีส่วนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมาก นอกจากนั้น ยังพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sherrill and Vogler (1982) ที่กล่าวว่าตัวแปรด้านความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางการเมืองสามารถอธิบายความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้อีกด้วย กล่าวคือ เมื่อประชาชนได้รับข่าวสาร ก็จะมีความรู้และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมาก อันจะส่งผลให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. นั้น พบว่าปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาก จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากขึ้นตามไปด้วย สำหรับตัวแปรด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าใกล้เคียงกับงานวิจัยของกาญจนา ครรภาฉาย (2548) ที่พบว่า ความถี่ในการรับชมรายการโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทิศทางบวกในระดับปานกลาง ส่วนระยะเวลาในการรับชมรายการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทิศทางบวกในระดับต่ำ และที่สำคัญยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการติดตามข่าวสารทางการเมืองบ่อยครั้ง ตลอดจนมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางการเมืองเป็นครั้งคราว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือจากสื่ออื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์มาก

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ.

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. นั้น พบว่าปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กฟผ. มาก จะมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงาน กฟผ. มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุบล ใจอ่อนนุ่ม (2543) ที่ได้ทำการศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และงานวิจัยของอัจฉราภรณ์ สามิภักดิ์ ยังพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย นอกจากนี้งานวิจัย

ของ ดุษฎี เรืองศิริ (2549) พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีความบ่อยครั้งในการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม และสโรชินี มีกรุณา (2550) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมา คือ การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ทางการเมือง การรับฟัง รับชมการปราศรัยของบุคคลทางการเมืองและองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศของ Sherrill and Vogler (1982) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือการเปิดรับสื่อในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีซึ่งสามารถอธิบายความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 20.5 นอกจากนั้นยังพบว่า ผลของการศึกษาในครั้งนี้ยังตรงกันข้ามกับงานวิจัยของ อุษณีย์ โฉมฉายแสง (2548) ที่ศึกษาเรื่องการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านในตำบลตะกาดเจ้า จ.จันทบุรี ที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่มีความสัมพันธ์กับเรื่องความรู้ทางการเมือง นอกจากนั้นยังพบว่ามีการศึกษาการด้านการเปิดรับสื่อบุคคลอีกด้วย เช่น งานวิจัยของเจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว (2524) ที่กล่าวถึงการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมืองอีกด้วย และงานวิจัยของจิตกานต์ ธนาโอฬาร (2537) ยังพบว่า การสื่อสารกับสื่อบุคคล คือ บุคคลในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีผลต่อการพัฒนาทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญ จากผลการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลที่ได้จากการศึกษา พบว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลางที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสร.กพผ.

สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยทางการสื่อสาร อันได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้และมุ่งหวังที่จะทำการศึกษา กล่าวคือ ปัจจัยทางการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยพบว่าปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของสหภาพแรงงาน กพผ.

ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน กฟผ. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เช่นเดียวกัน แต่ไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับ 2 ปัจจัยข้างต้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการสื่อสารของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กับพนักงาน กฟผ. นั้น ควรมีการใช้สื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาพบว่า เมื่อพนักงาน กฟผ. มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและเปิดรับสื่อมากเท่าใด ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

2. สำหรับการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนั้น ก็มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยด้วย แต่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างน้อย แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้น เพื่อสร้างความตื่นตัวในทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต้องเร่งให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานมากขึ้น เพื่อที่พนักงาน กฟผ. จะได้มีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นตามไปด้วย อันจะส่งผลให้พนักงาน กฟผ. เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยทางการเมืองการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานในแต่ละสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ หรือแต่ละสหภาพแรงงานในองค์กรอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของการสื่อสารและการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกสหภาพแรงงาน อันจะนำไปสู่พื้นฐานของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูลเชิงลึก ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะ (Focus Group Interview)

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น หรืออาจจะใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ